

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **A. F. F.**, zast. JUDr. Radimem Vicherkem, advokátem, se sídlem Moravská Ostrava, Masná 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 7. 2006, č. j. 14 Az 533/2003 – 47,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 7. 2006, č. j. 14 Az 533/2003 – 47, **s e z r u š u j e** a věc **s e v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** Odměna zástupci stěžovatele JUDr. Radimu Vicherkovi, advokátovi, **s e s t a n o v í** ve výši 5712 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 9. 10. 2003, č. j. OAM-731/CU-02-P15-2001 rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) se neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu s odůvodněním, že na základě informací, které měl žalovaný k dispozici (Zpráva Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv za rok 2002, aktuální informace ohledně situace v Afghánistánu obsažené v databázi České tiskové kanceláře) bylo zřejmé, že naléhavost a intenzita žadatelových potíží s hnutím Taliban ztratila na významu, což přímo potvrdila i Informace MZV, č. j. 116582/2003 – LP ze dne 9. 5. 2003, ve které je výslovně uvedeno, že občanům Afghánistánu a tím i žadateli o azyl v současné

době nehrozí pronásledování z důvodu rasy, národnosti, náboženství, politické orientace či příslušnosti k určité sociální skupině. Současná vnitropolitická a bezpečnostní situace je, dle této informace, uspokojivá. Žalobci nehrozí žádné nebezpečí ani kvůli členství v politické straně Jamiati Islámi v letech 1979 – 1980. Žalovaný dále konstatoval, že žádost žalobce působí účelově (snaha o legalizaci pobytu na území České republiky), když v jeho případě jde již o druhou žádost o udělení azylu, přičemž předchozí řízení bylo zastaveno dle § 25 písm. d) zákona o azylu. Žalovaný shledal, že žalobce nespĺňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, ani důvody pro udělení azylu podle § 13 téhož zákona. Po posouzení případu neshledal žalovaný důvod pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Žalovaný dále nedospěl k závěru, že by žalobce náležel k osobám ohroženým skutečnými zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

V žalobě a jejím doplnění žalobce napadl citované rozhodnutí žalovaného v celém rozsahu pro jeho nesprávnost, jelikož žalovaný na podkladě shromážděných důkazů nesprávně posoudil skutkový stav věci. Dále žalobce uvedl, že žalovaný se v odůvodnění napadeného rozhodnutí vůbec nevěnoval důvodům a okolnostem, které byly bezprostřední příčinou jeho nuceného odchodu ze země. Jednalo se o policejní persekuce, výsledky spojené s bitím, mučením a uvěznění bez procesu. Tomuto jednání byl vystaven ze strany vykonavatelů moci náležejících k extremistickému náboženskému a politickému hnutí, které v tehdejší době vykonávalo moc na většině území domovské země. Jím uvedený příběh zcela evidentně prokazuje pronásledování a tvrdou persekuci pro iracionální podezření ze spolupráce s Íránskými tajnými službami, které podporovaly opoziční protitalibanské síly v zemi. Namísto hodnocení těchto skutečností však žalovaný poukázal na změnu vnitropolitické situace v Afghánistánu po pádu talibanského režimu v roce 2001, v důsledku čehož měly žalobcovy problémy ztratit na aktuálnosti. V této souvislosti žalobce položil otázku, kterou ponechal na zhodnocení krajského soudu, zda cílem a účelem azylového řízení je posouzení důvodů, které žadatele o azyl vedly k nucenému odchodu ze země, či vyčkávání na změnu situace v zemi původu, které v projednávané věci trvalo téměř tři roky. K dokreslení situace v domovské zemi, která panovala před jeho odchodem, žalobce poukazuje na zprávu UNHCR o uprchlících a žadatelích o azyl z Afghánistánu z dubna 2001, vydanou v Ženevě Centrem pro dokumentaci a výzkum při UNHCR, která obsahuje podrobné informace o závažném a hrubém porušování lidských práv přímo ze strany vládního hnutí Taliban. Pokud jde o situaci v Afghánistánu po pádu talibanského režimu, stěžovatel poukázal na zprávu mezinárodní organizace Human Rights Watch ze dne 14. 1. 2003 o stavu dodržování lidských práv v Afghánistánu za období listopad 2001 až listopad 2002, která poměrně podrobně popisuje bezpečnostní situaci s ohledem na stav dodržování lidských práv v domovské zemi žalobce po změně režimu. Žalobce rovněž namítl, že informace použité v odůvodnění napadeného rozhodnutí odrážejí situaci v Afghánistánu jen v nejjobecnější rovině, neboť se týkají výsledků politického ujednání na vysoké úrovni a mají charakter zpráv o politických cílech, představách a záměrech stran zúčastněných na diplomatických jednáních o budoucím státoprávním uspořádání v zemi. Takové informace proto nemohou odrážet každodenní realitu, s níž je prostý občan v domovské zemi konfrontován a jež je nepoměrně komplikovanější. V případě nuceného návratu do země původu bude žalobce nucen čelit této každodenní realitě, která za proklamovanými dohodami silně zaostává. Žalovaný použil jako podklad pro své rozhodování takový druh informací, který nemá žádnou bezprostřední souvislost s jeho reálnou situací v zemi původu, a tudíž není zcela způsobilý k posouzení otázky opodstatněnosti jeho obav z nového pronásledování, ohrožení bezpečnosti, svobody a života pro případ, že dojde k vynucenému návratu do Afghánistánu. Žalobce proto při posuzování žádosti o udělení azylu postrádá snahu žalovaného zjistit skutečné poměry v zemi a porovnat je se všemi individuálními faktory,

kteřé jsou pro jeho situaci významné. Tím má na mysli zejména intenzitu osobní zkušenosti s bezprávím a hrubým násilím, kterému byl v Afghánistánu podroben v době před svým odchodem. Žalobce namítal, že se žalovaný zaměřil výlučně na ty aspekty žádosti o udělení azylu a druh informací, které mohou posloužit k vydání zamítavého stanoviska, přičemž ostatní skutečnosti ponechal bez pozornosti a z tohoto důvodu považuje rozhodnutí žalovaného za nevyvážené a nespravedlivé. Dále žalobce namítl, že není možné souhlasit se závěrem žalovaného o účelovosti druhé žádosti o udělení azylu. Po zastavení řízení o jeho první žádosti byl totiž okolnostmi donucen k pokusu o nalezení útočiště v sousední zemi (Spolková republika Německo). To mu nebylo umožněno a byl vrácen do České republiky. V bezvýhodné situaci a zopodstatněné obavy před deportací do země, z níž uprchl, využil možnosti požádat znovu o azyl, když v prvním řízení vůbec nedošlo k posouzení věcných důvodů žádosti. Z jeho hlediska je tak druhá žádost o azyl výrazem hluboké intenzity obav, které má před návratem do Afghánistánu. Legalizace pobytu v České republice je tak v tomto ohledu pro něho faktorem, který s tímto krokem bezprostředně souvisí, avšak nepovažuje ji za motiv, pro nějž se rozhodl podat žádost a azyl. Konečně žalobce namítl, že v domovské zemi již nikoho nemá, neboť jeho otce zabili, manželka s dětmi zmizela a sestry se odstěhovaly. Z návratu do Afghánistánu má strach, neboť tam jsou u moci lidé, kteří se za minulého režimu dopouštěli zločinů. V České republice začal nový život a založil zde rodinu. Žalobce navrhl, aby Krajský soud v Ústí nad Labem napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k novému řízení.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 21. 7. 2006, č. j. 14 Az 533/2003 – 47, žalobu zamítl. Předně konstatoval, že žalobce v řízení o udělení azylu neuvedl žádné skutečnosti, které by svědčily tomu, že vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod. Z hlediska posouzení, zda žalobce má odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu zákona o azylu, je rozhodující, zda-li ho podnikají úřady domovské země, případně zda vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanové v zákonech dotyčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, případně odmítají, či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu, přičemž je zapotřebí vycházet z poměrů, které v domovské zemi žalobce panují v době vydání rozhodnutí správního orgánu, a nikoliv ze stavu, v němž se tato země nacházela v době, kdy ji žadatel o udělení azylu opustil. Pokud totiž dojde k takové změně politické situace, že tvrzená persekuce již cizinci nehrozí, odpadá i potřeba mezinárodní ochrany formou azylu, když o správnosti takového výklad svědčí i to, že podle § 17 odst. 1 písm. f) zákona o azylu lze azyl odejmout, jestliže azylant může užívat ochrany státu, jehož je státním občanem, poněvadž důvody pro udělení azylu pominuly. Takováto situace v projednávané věci nastala. Žalobce totiž odůvodnil svoji žádost o udělení azylu obavami o život, které souvisely s jeho tvrzeným zatčením a uvězněním vládním hnutím Taliban kvůli náboženské příslušnosti a původu jeho manželky. Takové nebezpečí však již nehrozí. Ze Zprávy Ministerstva zahraničí spojených států o dodržování lidských práv v Afghánistánu vyplývá, že v roce 2001 došlo ke svržení vlády hnutí Taliban, čímž došlo k ukončení období závažného porušování lidských práv a změně politické a bezpečnostní situace. Rovněž Informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 9. 5. 2003, č. j. 116582/2003-LP, vyloučila pronásledování afghánských občanů z důvodu rasy, národnosti, náboženství, politické orientace či příslušnosti k určité sociální skupině a je tedy zřejmé, že v domovské zemi žalobce došlo od podání žádosti o udělení azylu k zásadní změně celkového stavu, která činí jeho strach z pronásledování nedůvodným a žádné nebezpečí mu již nehrozí. Krajský soud sice ve shodě s žalobcem připustil, že se i nadále v afghánské společnosti vyskytuje násilí a bezpráví a některé mocenské posty obsadili lidé, kteří se podíleli na nepravostech minulého režimu, což zmíněné informace o zemi původu nemohou zcela přesně zohlednit, ovšem je naprosto

nepochybné, že uvedené negativní jevy nejsou státní mocí podporovány ani tolerovány a nelze je tak označit za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Krajský soud tak vzhledem k výše uvedenému konstatoval, že u žalobce nebyly dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. a), b) zákona o azylu, rovněž mu nemohl být udělen azyl za účelem sloučení rodiny podle § 13 téhož zákona, neboť nebyl rodinným příslušníkem azylanta ve smyslu odstavce druhého tohoto ustanovení a k otázce udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu krajský soud uvedl, že správní uvážení žalovaného spočívající ve volbě neudělení humanitárního azylu nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, bylo v souladu s pravidly logického posuzování a premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním způsobem. K překážkám vycestování podle § 91 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, krajský soud uvedl, že překážky vycestování v projednávané věci nebyly u žalobce dány, neboť v průběhu správního řízení nebyla zjištěna jediná skutečnost, která by nasvědčovala tomu, že by žalobce byl v jeho zemi původu ohrožen na životě v důsledku válečného konfliktu a svržením režimu nastala jiná vnitropolitická a bezpečnostní situace, která je podle zmíněných informací o zemi původu uspokojivá. Krajský soud v Ústí nad Labem tak došel k závěru, že žalovaný si v řádně vedeném správním řízení opatřil všechny potřebné podklady pro rozhodnutí, zohlednil všechny provedené důkazy, přesně a úplně zjistil skutkový stav věci a na daný případ správně aplikoval příslušné právní předpisy a nedošlo tak k porušení žádného ustanovení správního řádu ani zákona o azylu.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, ve které napadl rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Uvedl, že krajský soud v předcházejícím řízení nesprávně posoudil otázku nezákonnosti napadeného rozhodnutí žalovaného, hodnocení krajského soudu stěžovatel považuje za nesprávné a je nadále přesvědčen, že žalovaný při posuzování jeho žádosti o azyl porušil ustanovení správního řádu, resp. zákona o azylu označená v jeho dřívějších podáních. Stěžovatel dále konstatoval, že má za to, že způsob jakým žalovaný odůvodnil svůj závěr o neopodstatněnosti jeho obav je nedostatečný a svým postupem při odůvodnění rozhodnutí se žalovaný dostal do rozporu se zákonem. V podrobnostech odkázal na obsah svých dřívějších podání. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel prostřednictvím ustanoveného zástupce navrhl přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a konstatoval, že žalovanému i Krajskému soudu v Ústí nad Labem vytyká, že se v řízení a následném rozhodnutí řádně nevypořádal se všemi skutečnostmi, které jsou jednak součástí správního spisu a jednak vyšly najevo v rámci řízení před soudem, tedy nesprávně posoudil právní otázky související s podmínkami udělení azylu, popřípadě překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu. Stěžovatel upozornil na články č. 43 a 53 Příručky postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků a zdůraznil, že obavy z pronásledování v jeho zemi původu plynou zejména ze skutečnosti, že zemi stále ovládají členové hnutí Taliban a pokud by se vrátil do země původu, hrozí mu pronásledování ze strany těchto osob a téměř jistě by byl ohrožen jeho život. Žalovaný a posléze i krajský soud nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí a důkazy, které si žalovaný a poté i krajský soud opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné a proto nemohl správně usuzovat na skutkové a právní otázky, neboť jak žalovaný, tak krajský soud vycházeli při svém rozhodování pouze ze Zprávy Ministerstva zahraničí Spojených států o dodržování lidských práv v Afghánistánu za rok 2002, což v žádném případě nelze považovat za dostačující. Krajský soud si neopatřil žádné další důkazy a podklady pro své rozhodnutí, i když o žalobě stěžovatele rozhodoval až v roce

2006 a rozhodnutí žalovaného i krajského soudu tak nevyplývá ze zjištěných podkladů. Tímto svým postupem učinil zejména krajský soud rozhodnutí pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů rozhodnutí nepřezkoumatelným.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť má za to, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný má za to, že veškeré stěžovatelovy námitky byly v předcházejícím řízení krajským soudem řádně a podrobně vypořádány. Ke stěžovatelově dovolání se čl. 43 a 56 Příručky postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků, žalovaný uvádí, že zde chybí souvislost mezi stěžovatelovým příběhem a těmito doporučeními a že pro řízení o stěžovatelově žádosti o azyl v České republice je závazné české azylové právo. K námitce stěžovatele na nedostatečné posouzení situace v zemi původu použitím údajně jediné zprávy MZV USA za rok 2002 žalovaný uvedl, že tato zpráva byla ke dni 9. 10. 2003, tj. ke dni vydání napadeného rozhodnutí žalovaného zcela aktuální a krajský soud byl povinen zkoumat podklady pro zjištění skutkového stavu k tomuto dni a nikoli ke dni vydání rozsudku v roce 2006. Žalovaný posoudil situaci v zemi původu také podle ad hoc pořízené Informace MZV ČR č. j.: 116582/2003-LP ze dne 9. 5. 2003. Návrh na odkladný účinek je nedůvodný, neboť kasační stížnost je jím vybavena podle ust. § 32 odst. 5 zákona o azylu. I pro řízení o kasační stížnosti odkazuje žalovaný na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Z textu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat pouze z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení by muselo spočívat v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů

rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel dne 2. 1. 2001 ve vlastnoručně psaném prohlášení sdělil, že o udělení azylu v České republice žádá protože v Afghánistánu neexistuje zákonná, ale diktátorská vláda, probíhá tam náboženská a národnostní válka, manželka patří k šíitům, policie Talibanu jej zatkla kvůli válce mezi Talibanem a šíitskou stranou Wahdat. V žádosti o udělení azylu z téhož dne stěžovatel uvedl, že byl Talibanem uvězněn v Kandaháru, dozorce mu umožnil za úplatu utéci z vězení a vlast opustil, protože mu hrozilo nebezpečí.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud především uvádí, že nesouhlasí se závěry učiněnými v napadeném rozhodnutí žalovaného a v rozsudku krajského soudu, neboť obě tato rozhodnutí stojí na tom, že vzhledem ke svržení vlády hnutí Taliban koncem roku 2001 již občanům Afghánistánu a tím ani stěžovateli nehrozí pronásledování z důvodu rasy, národnosti, náboženství, politické orientace či příslušnosti k určité sociální skupině a současná vnitropolitická a bezpečnostní situace je uspokojivá.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu je nespornou povinností žalovaného získat maximum možných informací, které se vztahují ke konkrétní situaci žadatele o udělení azylu, a na základě shromážděných podkladů rozhodnout, zda účastníku řízení bude azyl udělen či nikoliv. Při posuzování individuálních případů je přitom třeba vycházet z toho, jaká je v zemi původu úroveň ochrany lidských práv a způsob výkonu státní moci.

Právě tato skutečnost je určující pro posouzení, zda důkazní břemeno leží na straně žadatele o udělení azylu a tento musí přiměřeně prokázat svá tvrzení, nebo zda důkazní břemeno nese správní orgán, který pak musí uspokojivě vyvrátit veškerá tvrzení žadatele o azyl. Tyto závěry plynou rovněž z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, podle které *v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi. Za této situace je nutné při hodnocení důkazů vzít v úvahu také způsob výkonu státní moci v zemi původu, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mohou mít vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Taková výhrada pochybností se uplatní ve prospěch žadatele například tam, kde z dalších důkazů plyne, že stav dodržování lidských práv v zemi původu je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizení osob, častému používání mučení. Naopak, je-li země původu žadatele o azyl právním státem s demokratickým režimem, je na žadateli o azyl, aby věrohodně doložil, že je skutečně pronásledován.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, www.nssoud.cz).

Správní orgán je proto povinen zohlednit charakter země původu žadatele o azyl, způsob výkonu státní moci v ní, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mají vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Je-li např. o zemi původu žadatele známo, že stav dodržování lidských práv je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizení osob, častému používání mučení, národnostnímu útisku, atd., pak tyto skutečnosti musí správní orgán zohlednit v situaci důkazní nouze, a to ve prospěch žadatele o azyl.

Ze své konstantní judikatury Nejvyšší správní soud dále zdůrazňuje, že *není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, www.nssoud.cz).

V posuzované věci Nejvyšší správní soud ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Afghánistánu za rok 2002 zjistil, že pád Talibanu v roce 2001 přispěl k ukončení období závažného porušování lidských práv trvajících desítky let. Od roku 1996 v zemi neexistovala žádná centrální vláda a to až do 22. 12. 2001, kdy se tohoto úřadu ujala Afghánská prozatímní vláda. V červenci 2002 byl na mimořádném zasedání Velké džirgy (nejvyšší shromáždění zástupců Afghánistánu z celé země) jako prezident přechodného afghánského islámského státu zvolen Hamíd Karzáí. Hlavní centra provincií byla pod kontrolou regionálních velitelů, kteří až na jednu výjimku uznali vládu Karzáího jako zákonnou centrální autoritu. V celé zemi byl oficiálně sice nastolen právní stát, ovšem v praxi bylo respektování tohoto právního státu omezeno, zejména mimo Kábul. Došlo ke značnému úpadku struktury soudnictví, soudy fungovaly na bázi „ad hoc“. V Kábulu odpovídaly za bezpečnost mezinárodní síly pro podporu bezpečnosti (ISAF) pod velením Velké Británie a později Turecka. Mimo Kábul si regionální velitelé a místní válečníci udržovali místní milice. Na severu docházelo k občasným bojům mezi loajálními stoupenci jumbeského vůdce, generálu Abdula Rašída Dostuma a stoupenci velitele Džamíate Islámí, Mohammada Atty, k dalším potyčkám docházelo také na západě. Vláda Karzáího v obecné rovině zaručovala svobodu projevu, tisku pokojného shromažďování, spolčování, vyznání a pohybu po zemi, avšak i nadále trvala řada závažných problémů. Jedná se o násilí a sociální diskriminaci žen a menšin, členové bezpečnostních sil se dopouštěli svévolného a nezákonného zabíjení. Zbylí členové Talibanu a potulní válečníci občas loupili, vyhrožovali místním vesničanům, politickým oponentům a vězňům, napadali je a příležitostně se dopouštěli i vražd.

Nejvyšší správní soud má vzhledem k těmto skutečnostem za to, že nelze pochybovat o tom, že celkový stav dodržování lidských práv v zemi původu stěžovatele je špatný, státní moc není způsobilá zajistit dodržování lidských práv a právních předpisů na celém území a Afghánistán jako celek nemůže být považován za bezpečnou zemi původu ve smyslu ust. § 2 odst. 1 zákona o azylu.

Tomu, že Afghánistán nelze v žádném případě považovat za bezpečnou zemi původu dále nasvědčují i skutečnosti, které stěžovatel uvedl ve své obsáhlé replice k vyjádření žalovaného podané dne 17. 3. 2004 u Krajského soudu v Ústí nad Labem. Stěžovatel zmínil Zprávu Rady bezpečnosti OSN ze dne 11. 7. 2002, která uvádí, že nepřátelství mezi frakcemi zabránilo vytvoření efektivních bezpečnostních mechanismů v Mazare Sharif. Ke sporadickým bojům a šarvátkám došlo rovněž v jiných provinciích a při absenci skutečných národních bezpečnostních sil a omezení sil ISAF na Kábul, zůstává Afghánistán rukojmím převládající nejistoty. Stěžovatel dále poukázal na zprávu Rady Bezpečnosti OSN z října 2002, která označila situaci ve středním a severním Afghánistánu za nejvíce znepokojivou pokud jde o rozsah porušování lidských práv, když jednotliví vojenští vůdci nepřipouští jakýkoli náznak opozice vůči způsobu jejich vládnutí. V provincii Bamyian

probíhaly boje mezi vojenskými frakcemi Hazarů (šíité) a Tádžiků (sunnité), které mohou pramenit z náboženských rozdílů a na severu země mezi sebou bojují o nadvládu převážně uzbecká frakce, tádžická frakce a hazarská frakce. Stěžovatel uvedl řadu dalších dokumentů, z nichž vyplývá značně nebezpečná a nestabilní politická, etnická, náboženská, sociální a ekonomická situace v jeho zemi původu. Na závěr stěžovatel zmínil rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 8. 2003, č. j. OAM-5415/VL-14-P01-2001, ve kterém žalovaný udělil jinému žadateli o azyl z Afghánistánu, který uváděl obdobné důvody žádosti o udělení azylu v České republice jako stěžovatel, s tím, že vzhledem ke stále neklidné situaci a probíhajícím vojenským akcím v Afghánistánu shledal i existenci překážky vycestování. Rozdílný přístup ve své věci stěžovatel nepovažuje za svědomitý a odpovědný postup.

Ze spisu tedy vyplývá, že žalobci nelze upřít, že měl odůvodněný strach z dalšího pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 zákona o azylu v době, po jeho propuštění z vězení, neboť domovský stát mu nebyl schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním a byly tak dány podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, které je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 zákona o azylu, nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu. K otázce zkoumání důvodů pro udělení azylu správním orgánem Nejvyšší správní soud poukazuje na svou dřívější judikaturu, když ve svém rozhodnutí ze dne 9. 4. 2004, č. j. 7 Azs 64/2003 – 39, konstatoval, že důvody pro udělení azylu je třeba ve smyslu § 12 zákona o azylu, zkoumat ve vztahu k okolnostem, za nichž žadatel o azyl zemi původu opustil. Je proto právně irelevantní, jaké jsou poměry v zemi původu v době, kdy probíhá správní řízení nebo jaké poměry tu budou v době, kdy by se žadatel o azyl do země vracel.

Ve svém rozsudku ze dne 10. 9. 2003, č. j. 2 Azs 15/2003 – 76, Nejvyšší správní soud konstatoval, že pronásledování či odůvodněný strach z pronásledování z příčin taxativně vymezených v § 12 zákona o azylu musí mít oporu ve faktické situaci v zemi původu; pouhá absence zákonné ochrany proti potenciálnímu vzniku takové faktické situace rozhodně nedostačuje. Z výše uvedeného vyplývá, že takové okolnosti v posuzovaném případě nastaly.

K otázce pronásledování se Nejvyšší správní soud vyjádřil ve svém rozhodnutí ze dne 29. 10. 2003, č. j. 4 Azs 4/2003 - 68, kde konstatoval, že pojem „odůvodněný strach z pronásledování“ [§ 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu] je neurčitý právní pojem, jehož definici neobsahuje žádný právní předpis. Soud v tomto případě přezkoumává, zda ve vztahu k danému pojmu byla uplatněna zásada materiální pravdy ukládající správnímu orgánu povinnost zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a zda na základě takto zjištěného stavu věci správní orgán dle logických pravidel kvalifikovaně rozhodl. Podle názoru Nejvyššího správního soudu správní orgán v posuzované věci takovýmto způsobem nepostupoval.

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že rozhodnutí žalovaného nevychází z dostatečně zjištěného skutkového stavu a postrádá logickou vazbu na shromážděné podklady pro rozhodnutí. Za této situace je třeba přisvědčit stěžovatelově námitce na nedostatečné posouzení situace v zemi původu žalovaným, když nepřihlédl k situaci v zemi původu a pominul skutečnost, že by stěžovatel s velkou pravděpodobností byl pronásledován i přes pád vlády hnutí Taliban a s tím související změnou režimu. Ostatně

sám Krajský soud v Ústí nad Labem ve shodě se stěžovatelem připustil, že se i nadále v afghánské společnosti vyskytuje násilí a bezpráví a některé mocenské posty obsadili lidé spjatí s minulým režimem, ovšem nevěnoval těmto skutečnostem ve vztahu ke stěžovatelovým obavám patřičnou pozornost a nevyhodnotil ji ani ve vztahu k namítané existenci překážek vycestování ve smyslu § 91 zákon o azylu.

Namítanou nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu Nejvyšší správní soud neshledal, neboť Krajský soud v Ústí nad Labem se ve svém rozhodnutí vypořádal se všemi žalobními námitkami. V posuzované věci rozhodoval krajský soud bez jednání, proto podle § 75 odst. 1 s. ř. s. vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Nesprávnost závěrů krajského soudu, která byla vyvolána nedostatečným zjištěním skutkového stavu žalovaným, nezpůsobuje nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, neboť představuje kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, nemá oporu ve spisech a je s nimi v rozporu, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. byl v posuzované věci prokázán, Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbylo, než rozsudek krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby napadené správní rozhodnutí pro shora uvedené vady zrušil, věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a žalovaného svým právním názorem zavázal k odstranění vytýkaných vad, k doplnění dokazování a k vydání nového, řádně odůvodněného, rozhodnutí.

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.

S ohledem na charakter rozhodnutí o kasační stížnosti, kterým bylo řízení v důsledku zjištěné vady vráceno zpět na krajský soud, nebylo třeba zvlášť rozhodovat o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve smyslu § 107 s. ř. s.

Odměna zástupci stěžovatele JUDr. Radimu Vicherkovi, advokátovi, který byl stěžovateli ustanoven usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 10. 2006, č. j. 14 Az 533/2003 – 61, byla stanovena za dva úkony právní služby, tj. převzetí a přípravy zastoupení (do tohoto úkonu právní služby zdejší soud zahrnul rovněž studium spisu) a písemné podání soudu ve věci samé (doplnění kasační stížnosti ze dne 6. 11. 2006) podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. (dále jen „advokátní tarif“). Za výše uvedené úkony tak náleží zástupci stěžovatele odměna ve výši 2 x 2100 Kč podle § 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu a dále režijní paušál ve výši 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Zástupce stěžovatele doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto se podle § 35 odst. 8 s. ř. s. jeho odměna zvyšuje o částku odpovídající této dani, která činí 19 % z částky 4800 Kč, tj. 912 Kč. Zástupci stěžovatele bude vyplacena částka ve výši 5712 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

K podání ustanoveného advokáta ze dne 12. 1. 2007, v němž advokát vypočetl svou odměnu za zastupování na 7200 Kč % DPH, Nejvyšší správní soud uvádí, že již ve svém rozsudku ze dne 13. 12. 2006, č. j. 1 Azs 47/2006 – 84, konstatoval, že setrvává na tom, že studium spisu není samostatným úkonem, za nějž náleží odměna, s výjimkou uvedenou v § 11 odst. 1 písm. f) advokátního tarifu. Advokát stěžovatele požadoval přiznat odměnu za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, prostudování spisu, doplnění kasační stížnosti). V projednávaném případě pak byl studiem spisu (které však ustanovený advokát nedoložil), naplněn právě úkon převzetí zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu (takovým úkonem není pouhé převzetí obálky s usnesením ustanovujícím advokáta zástupcem nemajetného účastníka). Úkon podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu [obdobně i úkon podle písm. a) téhož odstavce] v sobě totiž zásadně zahrnuje určitý provázaný soubor dílčích činností advokáta při převzetí případu a přípravě zastoupení, zejména pak takové činnosti jako úvodní pohovor se zastoupeným a seznámení se s případem, čítaje v to i studium relevantních podkladů, včetně těch, které jsou obsaženy v soudním spise. Jeho základní určující charakteristikou je účel (příprava zastoupení) a to, že se děje v úvodní fázi poskytování právní služby. Studium spisu na soudě je tak v posuzovaném případě nutno považovat za součást přípravy zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu a nelze na něj, jak se advokát domníval, aplikovat ust. § 11 odst. 1 písm. f), které je zjevně vázáno na trestní řízení, a to ani cestou jeho užití podle § 11 odst. 3 advokátního tarifu, nýbrž je nutno je považovat za součást přípravy zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu; rozhodujícím rozdílem zde je, že advokát spis studoval za účelem seznámení se s věcí a přípravou zastoupení, a nikoli poté, co by ve věci již předtím činil určité úkony a spis studoval v pozdější fázi svého angažmá pro stěžovatele.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. března 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu